

U NOVIGRADSKI PRORAČUN ZA 2017. GODINU UVRŠTENA JE IZGRADNJA NOVOG RECIKLAŽNOG DVORIŠTA

Razvrstavanje i skladištenje otpada iz kućanstva

U proračun za 2017. godinu Grada Novigrada uvrštena je izgradnja novog reciklažnog dvorišta, unutar područja Salveta, na čestici ukupne površine 2.559 četvornih metara. Reciklažno dvorište je namijenjeno razvrstavanju i privremenom skladištenju otpada iz kućanstva. Ima značajnu ulogu u ukupnom sustavu gospodarenja otpadom, jer služi kao poveznica kojom jedinice lokalne samouprave osiguravaju vezu između građana, ovlaštenih sakupljača i ovlaštenih obrađivača.

Trenutno na lokaciji djeluje "mobilno reciklažno dvorište" kojim upravlja komunalna tvrtka 6 maj d.o.o., pružajući usluge prihvata krupnog otpada svih vrsta i zbrinjavanja na centralnoj deponiji Donji Picudo u Umagu

- Reciklažno dvorište na Salvetu je razvojno značajna ekološka investicija za Grad Novigrad jer će se njime mnogo bolje regulirati način prikupljanja i zbrinjavanja otpada na lokalnoj razini. Glavni projekt za ishodovanje građevinske do-

zvole je dovršen. Ministarstvo državne imovine RH rješava naš zahtjev za stjecanjem vlasništva nad predmetnom građevnom parcelom nakon čega ćemo biti spremni povući sredstva odgovarajućih fondova za izgradnju i opremanje reciklažnog dvorišta,

kaže Sandra Rugani Kukuljan, pročelnica UO za komunalni sustav, prostorno uređenje i zaštitu okoliša.

Prema procjenama projektanata, doznajemo, radi se o iznosu od milijun kuna. Trenutno na lokaciji djeluje "mobilno reciklažno dvorište" kojim upravlja komunalna tvrtka 6 maj d.o.o., pružajući usluge prihvata krupnog otpada svih vrsta i zbrinjavanja na centralnoj deponiji Donji Picudo u Umagu.

- Svjesni smo da ove napore treba pratiti pažljivom i pravovremenom

edukacijom građana, djece i naših brojnih gostiju kako bi stekli korisne navike u postupanju s otpadom i osvijestili činjenicu da je otpad koji svakodnevno stvaramo u svojim domovima, u najvećoj mjeri korisna sirovina za preradu i gospodarstvo. Naime, do planirane lokacije vodi prilazna makadamska cesta koja se spaja na državnu cestu D 75. Na jednom dijelu čestice izgradit će se reciklažno dvorište ukupne površine 1.130 metara četvornih, koje će biti u potpunosti ograđeno. Preostali dio čestice, površine 1.429

metara četvornih, planira se urediti kao zelena i makadamska manipulativna površina s parkiralištem, a u zelenom će dijelu biti smješten separator i upojni bunar za ispuštanje pročišćenih oborinskih voda u tlo. Reciklažno će se dvorište sastojati od betonske površine namijenjene za smještaj montažnog objekta za zaposlenike, agregata i vage, manipulativne asfaltne površine za prilaz vozila i smještaj spremnika s dva parkirališna mjesta za zaposlene i zelene površine.

Tea GRGIĆ

EU PROJEKT RESTAURA; REVITALIZACIJA POVIJESNIH GRAĐEVINA KROZ MODEL JAVNO PRIVATNOG

Trg Vela šterna

Sve više projekata usmjerenih u revitalizaciju starog grada

Dogradonačelnica Ana Pernić

Sačuvati graditeljsku baštinu u povijesnoj jezgri Buzeta

Sa 204.500 eura projekta RESTAURA izradit će se plan revitalizacije starogradske jezgre i pripremiti sva potrebna dokumentacija kako bi se jedan od zaštićenih objekata u buzetskoj starogradskoj jezgri mogao revitalizirati po modelu javno privatnog partnerstva

Piše **Gordana ČALIĆ ŠVERKO**

Revitalizacija kulturne baštine i održivo upravljanje turističkim potencijalom buzetske starogradske jezgre jedan je od prioriteta kojima se posljednjih godina posvećuje posebna pozornost. Upravo je tomu cilju usmjeren i najnoviji europski projekt RESTAURA (Revitalising Historic Buildings through Public-Private Partnership Schemes / Revitalizacija povijesnih građevina kroz model Javno privatnog partnerstva) koji je odobren u okviru prvog Javnog poziva programa Europske unije INTERREG Central Europe 2014-2020., a kojemu je Grad

Buzet, uz Institut za međunarodne odnose iz Zagreba, jedini hrvatski partner.

Projektne aktivnosti započele su u lipnju ove godine i traju sve do lipnja 2019. godine. Projekt objedinjuje četiri države centralne Europe: Poljsku, Slovačku, Sloveniju i Hrvatsku u kojoj sudjeluju javne i privatne institucije; lokalna uprava, znanstvene i obrazovne ustanove, udruženja JPP-a, nevladine organizacije, razvojne agencije.

Dva milijuna eura

Ukupna vrijednost projekta iznosi 2.096.281 eura, a Gradu Buzetu pripada 204.500 eura, s time da projekt sufinancira sa 15 posto vlastitih sredstava,

dok se preostalih 85 posto sufinancira iz programa INTERREG Central Europe.

Na projektu sudjeluje ukupno 10 partnera i 20 pridruženih partnera. Glavni i vodeći partner je poljski grad Nowy Dwor Mazowiecki, a hrvatski partneri su Grad Buzet i IRMO - Institut za razvoj i međunarodne odnose.

Javno-privatno partnerstvo je dugoročan ugovorni odnos između javnog i privatnog partnera predmet kojeg je izgradnja i/ili rekonstrukcija i održavanje javne građevine, u svrhu pružanja javnih usluga iz okvira nadležnosti javnog partnera (Zakon o javno-privatnom partnerstvu NN 152/14). Javno-privatno partnerstvo kao model u Hrvatskoj je formalizirano od 2006. godine te ga je moguće primijeniti u sektorima obrazovanja, kulture, znanosti, sporta, zdravstva i slično, primjerice moguće je izgraditi ili obnoviti škole, domove, bolnice, muzeje.

EU sredstvima ureden je multimedijalni centar

Nedostatak financijskih resursa većine zemalja postaje jedno od gorućih pitanja u očuvanju i zaštiti kulturne baštine. To pitanje posebno je važno za srednju Europu čije su turbulentna povijest te geopolitičke rekonfiguracije rezultirale velikim brojem zanemarenih i napuštenih povijesnih građevina i koje kontinuirano

propadaju. Te su građevine često povezane s područjima koja imaju gospodarske i društvene probleme, a zahtijevaju interventne zahvate. Cilj projekta RESTAURA je identificirati, testirati, evaluirati i promovirati dobre primjere prakse javno-privatnog partnerstva (JPP) u revitalizaciji povijesnih građevina.

Zbog ograničenih javnih sredstava, nacionalnih, ali i Europske unije, uključivanje privatnog sektora i ekspertize kroz JPP čini se jedinom alternativom očuvanju i upravljanju jedinstvenom materijalnom baštinom srednje Europe. Dosad su u Europi poznati samo rijetki primjeri JPP u revitalizaciji baštine pa je cilj projekta RESTAURA donijeti promjenu u ovom području.

Akcijski planovi

Očekivani rezultati su strategije i akcijski planovi, alati, pilot akcije i radionice za javnu upravu koja planira renovirati i dati konkretnu namjenu povijesnim građevinama koristeći model JPP.

Projekt RESTAURA službeno je započeo u lipnju ove godine dok su projektne aktivnosti započele prvim sastankom projekta (kick-off meeting) 18. i 19. listopada ove godine u poljskom gradu Nowy Dwor Mazowiecki na kojem su sudjelovali gradonačelnik Buzeta Siniša Žulić

PARTNERSTVA

i voditelj projekta RESTAU-RA za Grad Buzet Vanja Fabijančić. Tijekom sastanka u Poljskoj posjetilo se lokacije na kojima će se primijeniti pilot akcije u projektu za vo- dećeg partnera, definirane su obaveze svih partnera u projektu, vremenski rokovi za izvješćavanje i slično.

Glavne aktivnosti za Buzet očekuju se polovicom 2017. i tijekom 2018. godine, kada se planira izraditi plan revitalizacije starogradske jezgre, idejno i arhitektonsko rješenje odabranog objekta u starogradskoj jezgri, pilot akciju JPP-a, a posebno će kroz suradnju s projektnim partnerima poboljšati sposobnosti i vještine javnog sektora kod korištenja sheme javno-privatnog partnerstva pri obnovi i revitalizaciji povijesnih građevina na području Buzeta.

Izvršeno je i anketiranje javnih i privatnih subjekata o njihovim iskustvima, znanju, potrebama i praksama, a vezano uz javno-privatno partnerstvo, prvenstveno vezano uz revitalizaciju povijesnih građevina, a služiti će pri uspostavljanju pilot akcije JPP-a.

Pitati građane

U okviru projekta uspostaviti će se i grupa ključnih lokalnih dionika koji će aktivno raditi na smjernicama za izradu plana revitalizacije. Sam plan uključiti će i šire anketiranje stanovnika bu- zetske starogradske jezgre o potrebama, problemima života u starogradskoj jezgri i mogućim rješenjima problema te općenito o vi- ziji starog grada Buzeta kao kulturnog i turističkog središta.

Dogradonačelnica Buzeta Ana Pernić kaže da se posljednjih nekoliko godina povećava broj

Pripremit će se i dokumentacija za uređenje palače Moretti u kojoj će se u sklopu "Etno- magistrale starih zanata", urediti Centar starih zanata, odnosno edukativni, interpretacijski i izložbeni centar o zanatima na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće, te kuće Karolina u Buzetu

Deset partnera i dvadeset pridruženih partnera

Na projektu sudjeluje ukupno 10 partnera i 20 pridruženih partnera, a glavni i vo- deći partner na projek- tu je poljski grad Nowy Dwor Mazowiecki, a uz hrvatske partnere Grad Buzet i IRMO - Institut za razvoj i međunarod- ne odnose, na projektu sudjeluju i Instytut Partnerstwa Publiczno- Prywatnego (Poljska), Fundacja Ochrony Krajobrazu (Poljska), Asociácia pre podporu projektov spolupráce verejného a súkromného sektora (Slovačka), Agentúra pre rozvoj Gemera (Slovačka), Mes- tna občina Nova Gorica (Slovenija), Fakulteta za poslovne vede (Sloveni- ja) i Znanstvenorazisko- valni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti (Slovenija).

projekata usmjerenih u revitalizaciju buzetske starogradske jezgre. Uz ulaganja u komunalnu infrastrukturu, sve veći je broj projekata koji ujedi- njuju sanaciju građevina u starogradskoj jezgri i tu- rističke sadržaje. Zahva- ljujući fondovima EU u starome gradu otvoren je turistički info punkt te multimedijalni centar, a uređene su i dvije dislo- cirane muzejske etno-radi- onice pekara i češljara.

- U okviru nedavno odobrenog projekta "Kul- TourSpirit - Revitalizacija kulturne baštine putem In- spirit iskustva" pripremit će se i dokumentacija za uređenje palače Moretti u kojoj će se u sklopu "Etno- magistrale starih zanata", urediti Centar starih za- nata, odnosno edukativni, interpretacijski i izložbeni centar o zanatima na pri- jelazu iz 19. u 20. stoljeće, te kuće Karolina u Buzetu, u kojoj će biti smještena "Karolinina kuća ljekovi- tog bilja", odnosno eduka- cijsko - izložbeni i znan- stveni prostor namijenjen prezentaciji korištenja sa- moniklog i ljekovitog bilja. Ovaj je projekt financiran putem Operativnog pro- grama Konkurentnost i kohezija 2014.-2020., nosi- telj projekta je Grad Pazin, a partneri su Grad Buzet te Općine Svetvinčenat i Kanfanar. Cilj navedenih projekata je revitalizacija kulturne baštine i održi- vo upravljanje turističkim potencijalom buzetske sta- rogradske jezgre, izjavila je Pernić.

KAKVE SU PROGRAME FONDOVI EUROPSKE UNIJE PRISTALI FINANCIRATI U NAJVEĆEM ISTARSKOM GRADU

EU u Puli najviše financira programe za - školarce!

Ako podvučemo crtu možemo reći da je iz EU-a najviše prihvaćeno pulskih programa kojima se daje novčana potpora za aktivnosti školaraca. Riječ je o čak pet programa. Slijede tri programa kojima se naglašava energetska obnova i četiri programa koji ističu turizam

Piše **Paulo GREGOROVIĆ**

Kada je Hrvatska pristupila EU očekivao se val investicija koje će donijeti fondovi Europske unije. Pogotovo su velika očekivanja bila u najvećem istarskom gradu - Puli. No, ako sada podvučemo crtu možemo reći da je iz EU-a najviše prihvaćeno pulskih programa kojima se daje novčana potpora za aktivnosti školaraca. Riječ je o čak pet programa. Slijede tri programa kojima se naglašava energetska obnova i četiri programa koji ističu turizam.

Poticaj turizmu

Riječ je o programu kojim se pruža potpora uključivanja 44 učenika s teškoćama u redovite i posebne školske ustanove. Zatim, program kojim se prati razvoj osnovnih vještina učenika od najranije dobi, program kojim se promiču volonterske aktivnosti u sportu i programi kojima se sufinanciraju pomoćnici u nastavi.

Za učenike s teškoćama u razvoju postoje dva poticajna programa: "Za- jedno do znanja" i "Pomoćnici u nastavi za integraciju učenika u Istri". Vrijednost prvog projekta iznosi go- tovo 3,77 milijuna kuna, a drugog 4,94 milijuna. Oba projekta se provode diljem Istre. Ciljane grupe projekta čine 169 učenika s teškoća- ma u razvoju i 137 nezapo- slenih osoba sa završenom najmanje srednjoškolskom stručnom spremom na tr- žištu rada u Istarskoj žu- paniji u trenutku odabira kandidata za pomoćnike u nastavi/stručne komunika- cijske posrednike.

Sličan je program poticanja inkluzivnog obrazovanja u gradu Puli. Vrijednost projekta izno- si 1,98 milijuna kuna, a njime se pruža potpora uključivanju za 44 učenika s teškoćama u redovite i posebne školske ustanove te zapošljavanje, i dodatna edukacija, 28 nezaposlenih osoba.

Programom "Special Sports for Special People" promiču se volonterske aktivnosti u sportu među mladima u dobi od 14 do 18. Glavni rezultati proje- kata vrijednog 4,6 milijuna kuna su izrada vodiča kojim se želi poticanje tje- lesne aktivnosti i zdravog ponašanja među mladima, uglavnom onih koji po-

na području od 52.500 če- tvorna metra sa putokazi- ma i info točkama u pri- gradskom naselju Štinjan, a koji raspolaže s ogro- mnim turističkim poten- cijalom zbog razvedenog i nedevastiranog obalnog područja od Puntižele do Monumenata-Sv. Katarine. Projektom se cilja valo- rizarati prirodni okoliš i utvrde kao dio kulturne baštine grada Pule te raz- vijanje novog turističkog proizvoda na štinjanskom poluotoku. Planirana vri- jednost projekta za Grad Pulu iznosi 2,78 milijuna kuna, a Grad sufinancira 15 posto.

Ako se projektom Adrifort planira uređe- nje pješačkih i bicikli-

ta, turizma, poljoprivre- de, gospodarskih zona i prirode koja bi se razvila na temelju vrednovanja dosadašnjih razvojnih i prostornih planova.

Štednja energije

EU nema programe koji donose direktan pri- hod kućanstvima, ali ima programe kojima potiče kućanstva da štede. Pro- gramom Fiesta (Family Intelligent Energy Saving Targeted Action) promiču se inteligentne energetske uštede. Cilj je projekta uključiti i educirati obitelji o štednji i načinu potroš- nje energije u kućanstvima te edukacija o energetske- j učinkovitosti. Vrijednost projekta iznosi 565 tisuća kuna, od toga Pula dobi- va bespovratno 435 tisuća kuna i temeljem toga je uspostavila FIESTA Help Desk (EHD) u suradnji s Poodsjekom za energetske učinkovitost Grada Pula. Tu građani mogu dobiti sve informacije općenito o energetske- j učinkovitosti i mogućnostima uštede u kućanstvima. Pritom je kreiran vodič za uštedu energije u kućanstvima. Osim Hrvatske, u ovom projektu sudjeluje još 19 domaćih i inozemnih par- tnera.

Uključenjem u pro- jektu "Life City Adapt" Pula je pristupila svjet- skoj zajednici gradova koji pažljivo i održivo gospo- dare energijom na svom području. Potpisnici tog sporazuma dobrovoljno se obvezuju izvršiti klimatske i energetske ciljeve Europske unije do 2020. godine, odnosno da smanjenje emisiju stakleničkih plinova (ugljkova diok- sida - CO₂) za najmanje 20 posto.

Grad Pula je u skla- du sa preuzetim obveza- ma izradio Akcijski plan energetske održivog raz- voja koji definira mjere energetske učinkovitosti za sektore zgradarstva, prometa i javne rasvjete provedive do 2020. go- dine. Projektni period je od 2015. do 2019. godi- ne. Sredstva za Grad Pulu predviđena su u ukupnom iznosu od 879 tisuća kuna, od čega je 501 tisuća kuna novac EU-a.

Pulske nekretnine će se moći obnoviti sredstvima iz EU fondova, koji će sufinancirati 60 posto, neovisno o lokaciji

hađaju strukovne škole i programe, kojima nije u navici aktivni stil života i ne mogu si priuštiti redovitu sportsku aktivnost. Projektom D'Basket želi se razviti osnovne vještine učenika od najranije dobi, ali i samih nastavnika i drugih dionika. Vrijed- nost projekta iznosi 1,87 milijuna kuna.

Najcjelovitiji pro- gram turističkog razvoja financiran od EU je Adri- fort. Cilj ovog projekta je stvoriti novi turistički pro- izvod kroz uređenje pje- šačkih i biciklističkih staza

stičkih staza, projektom Seaeurope će se razvijati vođeni sportovi i obalne staze, a Pula će pritom dobiti 225 tisuća kuna. U tom je projektu Pula jedi- ni predstavnik Hrvatske i surađuje s osam europskih partnera.

Projektom Put-Up Istra planira se održivo upravljanje prirodnim resursima, a Gradu Puli odobreno je 907 tisuća kuna. Glavni cilj ovog projekta je predstavljanje zajedničke razvojne vizije Istre kao cjeline sa zaokru- ženim područjima prome-

BRODOGRADILIŠTE "VIKTOR LENAC" - STALNA BRIGA O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE

U Hrvatskoj tek otvaraju nove mogućnosti obrade i uporabe otpada koja proizvode brodogradilišta

Kad je riječ o otpadu, razlikuje se otpad koji je nastao tijekom remonta i onog koji dolazi s brodom

Uveli su primarnu selekciju kojom izdvajaju sve one vrste otpada koje se mogu ponovno iskoristiti

Oko 11 posto otpada u brodogradilištu se reciklira, dok se jedan posto opasnog otpada spaljuje u spalionici u Austriji

Svaki remont je i mali ekološki pothvat

Piše **Orjana ANTEŠIĆ**

Zaštita okoliša u svakoj je industriji izazov, pa tako i u slučaju remontnog brodogradilišta u koje godišnje uplovi i više od sedamdeset različitih brodova, pri čemu svaki od njih nosi svoje specifične zahtjeve i probleme. Bilo da se radi o velikim brodovima, tankerima, kontejnerašima, brodovima za rasuti teret ili kruzerima, ili pak ribaricama i drugim manjim vrstama brodova, tijekom remonta svakog od njih primjenjuje se tehnologija koja stvara buku, prašinu i otpad.

- Glavni preduvjet za očuvanje okoliša individualni je pristup svakom remontu kojim se nastoji prepoznati i otkloniti negativni utjecaj na okoliš. Da bismo u tome uspjeli, trudimo se primijeniti pravila zaštite okoliša kroz sve procese, počevši od trenutka samog ugovaranja remonta i njegova planiranja, faze njegove realizacije pa do konačne isporuke broda. Putem internih projekata i programa u brodogradilištu

Svaki remont je priča za sebe, ali ono što je osnovni zadatak je - smanjiti buku, prašinu i sanirati otpad. Sustavno preispitujemo i analiziramo aspekte zaštite okoliša, ali i postavljamo nove ciljeve u skladu s kojima implementiramo čiste tehnologije u procesu rada, ističe rukovoditeljica Odjela zaštite okoliša u "Viktoru Lencu" Maja Kriška

Vlastitom mjernom opremom, čiju interpretaciju onda provode ovlaštene laboratorije, među kojima i Zavod za javno zdravstvo, nadzire se kakvoća mora te zraka

sustavno preispitujemo i analiziramo aspekte zaštite okoliša, ali i postavljamo nove ciljeve u skladu s kojima implementiramo čiste tehnologije i primje-

rene mjere zaštite okoliša u procesu rada, ističe u uvodu našeg razgovora rukovoditeljica Odjela zaštite okoliša u "Viktoru Lencu" Maja Kriška.

Kao jedan od primjera primjene novih tehnologija naša sugovornica spominje opremu za visokotlačno pranje brodske oplata, koja se koristi na najvećem i najisturenijem doku, "jedanaestici". Poznato je da korištenje abrazivnog medija za pripremu čeličnih brodskih površina za nanošenje boje negativno utječe na okoliš, pa je brodogradilište prije tri godine uložilo 1,7 milijuna eura u nabavku ove opreme. Time je iz procesa koji se odvijaju na ovom velikom doku, u značajnom dijelu pijesak kao abrazivni materijal zamijenjen vodom i visokotlačnim pranjem. Bio je to značajan pomak u smanjenju problema buke i prašine.

Manje pjeskarenja

Kao što i sam naziv govori, riječ je o tehnologiji koja radi na principu da voda pod visokim tlakom od 3.000 bara skida staru boju i hrđ. Otpadna voda se filtrira i dalje obrađuje kroz uređaj za pročišćavanje, a talog se zbrinjava kao otpad.

- Primjenom ove tehnologije u potpunosti se eliminira eventualno onečišćenje zraka i mora, umanjuje se

količina otpada te smanjuje ukupna buka. Istovremeno, omogućava se kontinuirana

Oprema i za dva preostala doka

☀ Sustav koji se koristi na Doku 11 nije moguće primijeniti na dva druga doka zbog tehničkih ograničenja, pa su ovog ljeta u "Lencu" imali prezentaciju opreme za visokotlačno pranje koja bi bila prikladnija za korištenje na dokovima, "petici" i RI-38. Međutim, kako doznajemo od Kriške, uočeni su određeni nedostaci jer su viseće glave tih uređaja, naime, funkcionirale na principu ili magneta ili vakuuma, pa su stalno ispadale pri prelasku neravnina. Zato su u "Lencu" od proizvođača zatražili dodatna poboljšanja kako bi se ovi uređaji prilagodili i optimalno uključili u antikorozivne procese na "petici" i RI-38. Trenutno se čeka na njihova povratna rješenja.

ni i simultani rad s ostalim tehnološkim procesima što, opet, značajno utječe na vrijeme potrebno za remont - objašnjava Kriška.

Prema navodima Kriške, s opremom na "jedanaestici" prošle se godine vodom zamijenilo pjeskarenje na 20 posto obrađenih brodskih površina. Kriška ističe kako je riječ o najboljoj raspoloživoj tehnologiji u europskim, pa i svjetskim okvirima, ali isto tako naglašava da ima i svoja ograničenja jer se uređaji zasad mogu koristiti samo na ravnim površinama, dok se kutevi i pregibi moraju i dalje tretirati na klasičan način, pjeskarenjem.

U razgovoru sa šeficom zaštite okoliša u ovom kvarnerskom brodogradilištu primjetan je otklon od toga da se stvari prikažu boljima od onog što jest. Sama će priznati da brodogradilište još uvijek ima dosta posla u ovom itekako važnom segmentu, ali isto tako napominje kako se neke stvari ne mogu promijeniti preko noći.

- U poslovanju našeg brodogradilišta nastojimo osigurati priznate standar-

U AKVATORIJU MARTINŠČICE DAJE SVE BOLJE REZULTATE

Rukovoditeljica Odjela zaštite okoliša u "Viktoru Lencu" Maja Kriška

Najvažniju kariku u uspostavi tih standarda čine ljudi, pa se radi i na podizanju svijesti svakog pojedinog radnika

Prošle godine "Viktor Lenac" proizveo je oko 22.000 tona otpada. Od toga, oko 39 posto odnosi se na otpadni abrazivni pijesak koji se, osim kao međusloj za prekrivanje otpada na odlagalištu, od ove godine počeo koristiti i u proizvodnji cementa

de zaštite okoliša što smo pokazali dosadašnjim ulaganjima i na čemu ćemo i ubuduće ustrajati. Najvažniju kariku u uspostavi tih standarda čine ljudi, pa radimo i na podizanju svijesti svakog pojedinog radnika o važnosti očuvanja okoliša i prirodnih resursa jer je to jedini put koji garantira ostvarenje ciljeva održivog razvoja i kvalitetnog suživota s lokalnom zajednicom - ističe Maja Kriška.

Opredjeljenje "Viktora Lenca" je društveno odgovorno poslovanje, na što ukazuje činjenica da je sustavom upravljanja kvalitetom ISO 9001 obuhvaćen i sustav upravljanja zaštitom okoliša.

- To je polazište za daljnji razvoj našeg brodogradilišta - dodaje naša sugovornica.

"Viktor Lenac" preživio je petogodišnju kalvariju stečaja, koji je ovo brodogradilište prilično unazadio u svakom pogledu. Da bi se uopće moglo nastaviti poslovati u Martinšćici, nakon završetka stečaja 2008. godine najprije je trebalo uložiti u opremu i objekte koji su godine neulaganja prilično devastirali. "Vrhunac" je bilo potonuće starog doka, koji je trebalo najprije izvaditi s dna mora, a potom i nadomjestiti drugim. Brodogradilište je prije nekoliko godina podiglo kredit od 70 milijuna kuna od HBOR-a i uložilo dodatnih 40 milijuna kuna vlastitog novca da bi se krenulo u najpotrebnija ulaganja.

Eko-učinkovitost

Primjena novih ekotehnologija uvelike doprinosi energetske i ino učinkovitosti brodogradilišta, samim time smanjuju se dotadašnji troškovi poslovanja i izravno se utječe na smanjivanje emisija plinova od izgaranja. U brodogradilištu se tijekom prošle i ove godine dosta napravilo, od uvođenja energetski učinkovitije rasvjete, preko zamjene starog toplinskeg sustava novim koji koristi otpadnu toplinu iz kompresora, a u planu je i plinifikacija brodogradilišta.

Značajan ekonomski utjecaj u poslovanju svake tvrtke, a pogotovo jednog tako velikog sustava kao što je brodogradilište, je i gospodarenje otpadom. Po tom pitanju, u "Lencu" kontinuirano, kako navodi Kriška, nastoje iznaći nove prihvatljive načine korištenja otpada.

- Sustav gospodarenja otpadom, osim zakonski definiranih okvira i obveza unapređenja, uvelike ovisi o mogućnostima zbrinjavanja otpada koje su trenutno razvijene i dostupne u Hrvatskoj. Mi smo se opredijelili za razvoj flek-

Znatno smanjena razine buke

☀ Jedan od najvećih problema u odnosu s lokalnom zajednicom, stanovnicima Kostrene, poglavito Vrha Martinšćice, pa i riječkog naselja Vežica, čini buka. Ovaj kamen spoticanja jednim je dijelom umanjen zamjenom pjeskarenja na Doku 11 opremom za visokotlačno pranje. - Najveći izvori buke su pjeskarenje i rad brodskih motora, što smo riješili uvođenjem obalnih priključaka struje. Sve vezove i dokove opremili smo potrebnom opremom za priključenje broda za napajanje strujom. Danas se brodske motore može jedino čuti kada ih brod uključi tijekom testiranja odnosno prije nego što napusti brodogradilište. Taj dio nemoguće je izbjeći. Boku pjeskarenja u potpunosti ćemo eliminirati kada i na dva preostala doka ugradimo opremu za visokotlačno pranje. Za sada tom problemu doskačemo tako što nastojimo pjeskarenje prilagoditi dobu dana, poziciji i slično - kaže Maja Kriška te ističe kako u brodogradilištu provode kontinuirani monitoring buke.

Bliski susreti sa životinjama

☀ Zbog blizine prirodnog staništa - Draškog potoka u zaleđu, brodogradilište i njegove radnike nerijetko posjete divlje životinje, poput srna, lisica, patki, pa čak i neke endemske vrste, kao što je barska kornjača o čijem je spašavanju prošlog mjeseca pisao i naš list.

- Životinje doplivaju kroz vodotok Javor do ušća u brodogradilištu. Bujica vodotoka ih fizički toliko izmori da nemaju snage samostalno se vratiti u prirodu, pa su prepuštene struji vode. Ponekad ih sami uhvatimo i neozlijeđene vratimo u prirodu, a kad to nije moguće, kontaktiramo stručne službe iz Veterinarske stanice ili iz Javne ustanove Priroda, prepričava Maja Kriška te dodaje kako najviše takvih "bliskih" susreta i spašavanja imaju radnici iz pogona energetike, čiji se radni prostori nalaze uz vodotok.

kom remonta i onog koji dolazi s brodom. U skladu s MARPOL konvencijom, mi smo kao brodogradilište u obvezi prihvatiti sav akumulirani otpad u svoje prihvatne uređaje, što znači da i u tom dijelu moramo iznaći najbolji mogući način njegovog zbrinjavanja. S obzirom na to da kod nas dolaze sve vrste brodova, taj spektar čini više od 40 vrsta brodskog otpada - napominje Kriška te dodaje kako je i u ovom slučaju naglasak na recikliranju i ponovnoj upotrebi takvog otpada. No, čak i uz ova nastojanja, "Viktor Lenac" na godišnjoj razini plaća oko 20 milijuna kuna na preuzimanje i zbrinjavanje otpada sa brodova koji dolaze na remont.

Vlastitom mjernom opremom, čiju interpretaciju onda provode ovlašteni laboratoriji, među kojima i Zavod za javno zdravstvo, nadzire se kakvoća mora te zraka, odnosno emisije od izgaranja, prašine te hlapljivih organskih spojeva.

Monitoring mora

- Monitoring mora provodimo četiri puta godišnje, pri čemu nam je referentna točka uvala Svežanj. Nismo utvrdili značajniji utjecaj djelatnosti brodogradilišta na kakvoću morske vode. Rekla bih da to dokazuje i prisutnost ribljih vrsta koje se nalaze u čistim morima. Nije rijetkost da nas posjete dupini i tune, premda su najčešće one vrste morskih zajednica karakteristične za lučka područja - napominje Kriška.

Slično kao i kod mora, ni zrak, prema navodima naše sugovornice, ne pokazuje negativna odstupanja.

- Po pitanju prašine, zrak pripada prvoj kvaliteti koja je definirana kao čist ili neznatno onečišćen zrak, dok je kod hlapljivih organskih spojeva brodogradilište na sigurnoj razini, daleko ispod graničnih vrijednosti - kaže Maja Kriška.

- Industrija u blizini stambene zone nikad nije sretno rješenje, ali mislim da smo aktivnom suradnjom i međusobnim razumijevanjem uspjeli postići kvalitetniji suživot. Trudimo se prepoznati i sudjelovati u projektima koji su bitni lokalnoj zajednici, baš kao što smo otvoreni za neposredni kontakt sa stanovnicima. Informacije koje od njih dobijemo o njihovom osjetu i doživljaju dragocjene su nam jer ih niti jedan uređaj ne može zabilježiti, a i mi koji smo unutar brodogradilišta često ih ne primijetimo. Uvijek uvažavamo te njihove primjedbe i sugestije - zaključila je na kraju voditeljica Odjela zaštite okoliša u "Lencu" Maja Kriška.

- Uveli smo primarnu selekciju kojom izdvajamo sve one vrste otpada koje se mogu ponovno iskoristiti - ističe Maja Kriška te dodaje kako se u Hrvatskoj tek otvaraju nove mogućnosti obrade i uporabe otpada s kojima u brodogradilištu nastoje biti u tijeku.

Pijesak za asfalt

U prilog tome, Kriška navodi primjer abrazivnog pijeska koji nastaje iz procesa obrade metalnih površina za antikorozivnu zaštitu, a koji se dosad, s obzirom na to da je riječ o inertnom i neopasnom otpadu, koristio kao međusloj za prekrivanje otpada na odlagalištima. U "Lencu" su zato pokrenuli ispitivanje mogućnosti korištenja te vrste materijala u proizvodnji asfalta, cementa i opločnika s obzirom na to da abrazivni pijesak može jednim dijelom zamijeniti sirovine za proizvodnju tih proizvoda. Kako doznajemo, krenulo se i u prve razgovore i dogovore s tvrtkama iz te branše.

- Kad govorimo o otpadu, moramo razlikovati otpad koji je nastao tije-

POREČ ULAŽE VELIKE NAPORE I SREDSTVA DA BI POSTAO HRVATSKA TOP ZELENA DESTINACIJA

Zgrada škole u Velom Maju prije...

... i nakon temeljite energetske obnove

Gordana Lalić, direktorica Parentiuma

larne elektrane na spomenutim objektima u velikom dijelu pokrivaju i potrebe za toplom vodom.

Postavljena je i pametna klupa, koja se nalazi na rivi kod gradske palače i napaja se sunčevom energijom. Klupa omogućava, putem četiri USB-ovih priključaka, punjenje četiri mobilna telefona ili tableta, s integriranim sučeljem koje automatski prepoznaje vrstu uređaja. K tome, tu su i projekti zelenog prometa, poput stanice za punjenje vozila na električni pogon, što su turisti odlično prihvatili. Grad Poreč domaćin je rallyja Nikola Tesla već treću godinu za redom, koji u grad dovodi brojna vozila na električni pogon.

Stručne edukacije

-Provodimo i mnoge projekte edukacije, poput „Misli zeleno, misli na sutra“, „Zelena EE knjižnica“, „Zeleni ured“ i „Lokalni energetski dijalog“. Smatram da su ljudi, odnosno svijest o važnosti i potrebi energetski učinkovitog i održivog načina života i razvoja, ključni čimbenici uspjeha svakog programa. Stoga dajemo velik značaj edukacijama ciljnih skupina. Bili smo organizatori i suorganizatori više od 15 stručnih edukacija iz navedenih područja, a od kojih su dvije održane prije nekoliko dana. Sve to usmjereno je zajedničkom cilju - zaštititi okoliša u kojem živimo, iznosi direktorica.

Na upit koje su projekti iz domene energetske učinkovitosti planirani za 2017. godinu Lalić veli da planova ima mnogo, a neki od njih su već u tijeku.

-Cilj nam je što bolje odraditi strateško planiranje kako bismo se koncentrirali na projekte za koje će postojati mogućnost sufinanciranja bespovratnim sredstvima i koji će u što kraćem roku rezultirati povratom investicije. Prioritet ćemo dati objektima u kojima se obavlja predškolska i školska djelatnost. No, to ne znači da ćemo zanemariti neka druga područja, već ćemo, sukladno potrebama, nastaviti raditi na dobrobit građana i našega grada, te promociju Poreča kao „zelene“ destinacije, zaključila je Gordana Lalić.

Uklanjanje se azbest, smanjuje emisija CO2, režijski troškovi....

Piše **Tanja KOCIJANČIĆ**

Po broju projekata na području energetski održivog razvoja, Grad Poreč iznimno je aktivan. Broj takvih projekata koji se u zadnje dvije, tri godine provodio ili se još uvijek provode, prilično je velik. O tome smo razgovarali s direktoricom Parentiuma Gordanom Lalić, gradske tvrtke koja je preuzela ulogu inicijatora, koordinatora i realizatora projekata iz područja energetske učinkovitosti, korištenja obnovljivih izvora energije i održivog razvoja na području Poreča.

Na upit koje su zgrade energetski obnovljene i iz kojih izvora, Lalić kaže da je ukupan iznos investicija koje su uspješnom realizacijom ovih projekata ostvarene lani bio oko 3,7 milijuna kuna.

Bespovratna sredstva

-Prijavom tih projekata na razne izvore sufinanciranja ostvarili smo pravo na povrat 1,83 milijuna kuna, što znači da je povrat tih projekata gotovo 50 posto. Posebno me veseli da su građani, prijavom na gradske natječaje, ostvarili pravo na bespovratna sredstva. Tijekom ove i prošle godine iz proračuna im je isplaćeno gotovo 250.000 tisuća bespovratnih sredstava za projekte „Obnovljivi izvori energije i energetska učinkovitost u obiteljskim kućama“ i „Moj Poreč bez azbesta“, koji se nastavlja, veli Lalić.

Tijekom ove i prošle godine iz proračuna je isplaćeno gotovo 250.000 tisuća bespovratnih sredstava za projekte „Obnovljivi izvori energije i energetska učinkovitost u obiteljskim kućama“ i „Moj Poreč bez azbesta“, koji se nastavlja

Predviđa se da ti projekti rezultirati godišnjim uštedama uštede od gotovo pola milijuna kuna, dok očekivano smanjenje emisija ugljičnog dioksida CO2 na području Poreča iznosi nešto više od 280 tona na godišnjoj razini.

Kroz projekt „Moj Poreč bez azbesta“ tijekom prošle godine uklonjeno je nešto više od 400 četvornih metara krovnog pokrova koji sadrži azbest, a predviđa se da će ta brojka do kraja ove godine premašiti 1.500 kvadrata, istaknula je direktorica.

-Grad Poreč je 2013. potpisao Sporazum gradonačelnika, najveće inicijative Europske komisije usmjerene ka izradi Akcijskog plana energetske održivog razvoja, kojim su točno propisane smjernice energetskog razvoja od 2013. do 2020. godine, sve s ciljem smanjenja emisija ugljičnog dioksida za najmanje 20 posto. Zajedno s još pet istarskih gradova u Istarskoj županiji, Poreč je među prvima ove godine u

srpnju potpisao i Novi integrirani sporazum gradonačelnika o klimi i energiji, s ciljem smanjenja emisija CO2 (i, prema mogućnosti, drugih stakleničkih plinova) za najmanje 40 posto do 2030. godine učinkovitijom upotrebom energije i većom upotrebom obnovljivih izvora energije, pojasnila je naša sugovornica.

Dodala je da su implementacijom mjera energetske učinkovitosti propisanih spomenutim Akcijskim planom počeli raditi na energetskej obnovi i učinkovitosti, implementaciji obnovljivih izvora energije, e- mobilnosti i zelenom prometu, zaštiti okoliša i edukaciji. Lalić je navela da prije vidljivih i opipljivih krajnjih rezultata, tj. realizacije prethodi nekoliko koraka koji najčešće najduže traju, a to su postupak energetske obnove objekata, energetski pregled, te izrada energetskog certifikata i projektno-tehničke dokumentacije.

-Zbog toga je važno strateški planirati i za svaki projekt tražimo mogućnost sufinanciranja dijela ili čak cijele investicije bespovratnim sredstvima. Upravo taj koncept ulaganja minimalnih vlastitih (proračunskih) sredstava rezultira kraćim periodom povrata investicije i bržim oslobađanjem novaca za daljnja ulaganja, pojašnjava Lalić.

Govoreći o projektima energetske obnove i učinkovitosti na kojima rade spomenula je EU projekt „City Sec“ kroz koji će raznim

mjerama do 2020. smanjiti emisiju CO2 za 25 posto. Još jedan EU projekt, „Life Sec Adapt“ Poreč je pristupio Novom integriranom sporazumu gradonačelnika o klimi i energiji. Kroz njega je započeta izrada dokumenta u kojem će se analizirati trenutno stanje klimatskih parametara, izradit će se procjena ranjivosti i rizika i propisati točne smjernice ublažavanja i prilagodbe nadolazećim klimatskim promjenama. Plan je smanjiti emisiju CO2 za 40 posto do 2030.

Energetski certifikati

U suradnji s Fondom za zaštitu okoliša sufinancirali su mjere energetske učinkovitosti na ukupno 14 obiteljskih kuća tijekom prošle i prethodne godine, kada su građanima osigurali bespovratna sredstva do 50 posto opravdanih troškova investicije, odnosno do 37.500 kuna po objektu.

Nadalje, potpuno su energetski obnovili područnu školu Veli Maj. Lalić pojašnjava da su u sklopu toga sanirani vanjski zidovi grijanih dijelova zgrade prema vanjskom prostoru, izvedena je toplinska kontakt fasada s toplinskom izolacijom, te toplinska zaštita stropa prema negrijanom tavanu. Zamijenjena je stolarija čime su poboljšana energetska svojstva objekta, tj. smanjena je emisija CO2, a manji su i režijski troškovi. U kotlovnici Osnovne škole Poreč zamijenili su osnovni

energent lož ulja i implementiran je plin, koji je za okoliš manje škodljiv. Lalić dodaje da su kroz projekt „Sustavno gospodarenje energijom“ uveli internetsku web platformu pod nazivom ISGE, putem koje se za ukupno 31 objekt u gradskom vlasništvu na mjesečnoj razini prati potrošnja svih energenata i vode.

Zatim su detaljno energetski pregledali sve javne objekte i za njih 20 izradili energetske certifikate. Cilj je, prema riječima direktorice Parentiuma, poboljšati energetska svojstva tih zgrada, ali i kvalitetu boravka za osobe u njima. Potom su kompletno energetski obnovili i dvije višestambene zgrade. Govoreći o ugradnji obnovljivih izvora energije Lalić je kazala da su tijekom 2014. i 2015. vlasnicima 14 obiteljskih kuća sufinancirali 50 posto opravdanih troškova, odnosno 15 tisuća kuna po objektu. To nije sve, jer su postavili sunčane elektrane na osam gradskih objekata - na zgradi na deponiju Košambra, sportskim dvoranama Palestra i Veli Jože, područnim školama u Novoj Vasi, Baderni i Žbandaju, te na zgradi mjesnog odbora Dračevac i dječjem vrtiću Varvari. Postrojenja imaju snagu od 100 kw. Lalić je navela da su porečke sunčane elektrane u prvih 12 mjeseci rada proizvele 147 tisuća kWh „zelene“ električne energije, a što pokriva godišnje potrebe za 50-ak prosječnih kućanstava. So-

Glavni urednik:
Ranko Borovečki
Urednica priloga:
Gordana Jezdić
Izdavač:
Glas Istre novine d.o.o.

Prilog izlazi prve srijede u mjesecu
Prilog je realiziran u suradnji s Istarskom županijom